

гаторічними спостереженнями вона може відображати біологічну пластичність зразка, його адаптацію до умов вирощування. У стандарту за роки вивчення крупність становила 8,0 г. Дуже крупне зерно (маса 1000 більше 8 г) було відмічено у 10 зразків: UC0200146, 'К-872'; UC0200561, 'Воронежское 926'; UC0201333, 'Кокцінеум 665-36'; UC0201336, 'Кокцінеум 665-43' з Росії та ін.

Значний вплив на продуктивність має маса зерна з рослини та озерненість головної волоті. За роки вивчення середня продуктивність стандартного сорту 'Омріяне' була 9,1 г. Продуктив-

ність рослини, більшу дев'яти грамів, мали 6 зразків: UC0200738 (Росія), UC0200970, 'Л 83-7874', UC0200971, 'Л 77-2203' з України та ін. Велику озерненість волоті (більше 1000 нас.) відмічено у 14 зразків: UC0200970, 'Л 83-7874' з України, UC0200738, UC0200248, 'Оренбургское 9' з Росії; UC0200230, 'Rabas Zentandras' з Угорщини та ін.

Виділені за урожайністю та елементами продуктивності рослини колекційні зразки проса є цінним селекційним матеріалом і рекомендуються як джерела за даними ознаками.

УДК 631.526.3:633.111.5 «324»

Гетьман О. О.¹, аспірантка

Дубовик Н. С.¹, кандидат с.-г. наук, асистент кафедри генетики, селекції і насінництва сільськогосподарських культур.

Кириленко В. В.², доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник лабораторії селекції озимої пшениці

¹Білоцерківський національний аграрний університет МОН України

²Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН України

E-mail: olagetman539@gmail.com

АНАЛІЗ *TRITICUM AESTIVUM* L. ТА *TRITICUM SPELTA* L. ПІСЛЯ ПЕРЕЗИМІВЛІ

Збільшення врожайності та обсягів виробництва зерна пшениці озимої за роками її вирощування є важливим завданням науки та аграрного комплексу. Враховуючи досягнення вчених у галузі селекції та рослинництва, вплив погодних умов на зернову продуктивність озимини залишається значним. Ріст і розвиток рослин пшениці озимої визначають їхньою чутливістю до умов природного середовища та комплексу агротехнічних заходів.

Польові дослідження проводилися у 2020/21, 2021/22 рр. на дослідному полі навчально виробничого центру Білоцерківського національного аграрного університету МОН України. Вихідним матеріалом були різні за тривалістю вегетаційного періоду сорти: 'Подільянка' – сорт-стандарт, 'МПП Лада', 'МПП Фортуна', 'Миронівська ранньостигла', 'МПП Ассоль', 'Аврора миронівська' – *Triticum aestivum* L., 'Європа', 'Зоря України' – *Triticum spelta* L. Клімат у зоні проведення дослідження помірно континентальний. Зима порівняно малосніжна з частими та глибокими відлигами. За вегетаційний період температурний режим та кількість опадів мали значне варіювання. Припинення вегетації відбулося 20 листопада, а відновлення 22 березня. Максимальна температура повітря пі-

діймалась від +1 °С до +12 °С, мінімальна знижувалася до -16 °С, -18 °С. Мінімальна температура повітря була короткочасною, тому температура ґрунту на глибині залягання вузла куштиння озимих культур у найхолодніші ночі нижче -10 °С не знижувалася і була вище критичної температури вимерзання.

Визначивши середні показники, які отримали на ділянках, можна визначити стан посіву кожної, враховуючи розвиток рослин. Висота рослин залежить як від генотипу сорту, так і від погодних умов: 'Подільянка' сорт-стандарт та 'Аврора миронівська' мали однакову висоту (17,5 та 16,5 см відповідно), 'Миронівська ранньостигла' 14,3 см та 15,8 см, 'МПП Лада' – 13,5 см та 16,0 см, 'Зоря України' 10,5 см та 12,6 см, 'Європа' у 2020/21 р. – 15,3 см, у 2021/22 р. – 13,9 см. Первинна коренева система налічувала від трьох до шести відростків і спостерігали її повністю розвиненою. Бал (8–9) морозостійкості сортів зафіксували високим.

Отже, вірогідно, що сорти які досліджували, у порівнянні зі стандартом ефективно забезпечили ріст рослин за умов нестабільних температур зимового періоду, що є однією зі складових високої адаптації пшениці озимої до несприятливих абіотичних чинників довкілля.

УДК 631.5:633.31/.37:636.085.51

Гладун А., студент

Свистунова І. В., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри кормовиробництва, меліорації і метеорології

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: irinasv@ukr.net

ПРОДУКТИВНІСТЬ ЯРИХ БОБОВО-ЗЛАКОВИХ ТРАВСУМІШЕЙ НА ЗЕЛЕНИЙ КОРМ ЗАЛЕЖНО ВІД ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ

У забезпеченні населення продуктами повноцінного харчування особливе значення має розвиток тваринництва, яке забезпечує ринок м'ясо-молочними продуктами. За сучасних

умов розвитку тваринництва існує значна потреба в збільшенні виробництва високобілкових трав'янистих кормів, в тому числі, за рахунок посівів багаторічних та однорічних бобових трав